

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16.04.1976, sp. zn. 5 Cz 26/76, ECLI:CZ:NS:1976:5.CZ.26.1976.1

Číslo: 48/1977

Právní věta: Průměrný výdělek před vznikem škody způsobené pracovním úrazem, který pracovník utrpěl do pěti let po skončení učebního poměru nebo po skončení školní docházky anebo studia, jímž je průměrný výdělek spolupracovníků tohoto poškozeného pracovníka, /1/ je třeba zjišťovat z jejich skutečného hrubého výdělku v rozhodném období, tedy zpravidla v období předchozího kalendářního roku.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 16.04.1976

Spisová značka: 5 Cz 26/76

Číslo rozhodnutí: 48

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Pracovní úraz

Předpisy: 66/1965 Sb. § 30

§ 58

§ 58 54/1975 Sb. § 30

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 48/1977 sb. rozh.

Průměrný výdělek před vznikem škody způsobené pracovním úrazem, který pracovník utrpěl do pěti let po skončení učebního poměru nebo po skončení školní docházky anebo studia, jímž je průměrný výdělek spolupracovníků tohoto poškozeného pracovníka, 1) je třeba zjišťovat z jejich skutečného hrubého výdělku v rozhodném období, tedy zpravidla v období předchozího kalendářního roku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 16. 4. 1976, [5 Cz 26/76](#))

Žalobce nastoupil do vojenské základní služby 1. 8. 1967 a dne 13. 9. 1968 tu utrpěl pracovní úraz, když spadl z lešení na betonovou podlahu a došlo u něho k velmi těžkým zraněním. Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 8. 12. 1969 byl žalobce uznán plně invalidním a důchod mu byl vyměřen částkou 777 Kčs měsíčně.

Rozsudkem okresního soudu v Náchodě bylo rozhodnuto o základu uplatněného nároku na

odškodnění tohoto úrazu tak, že žalovaná vojenská správa odpovídá za tento úraz z 90 %. Tento rozsudek byl k odvolání žalovaného potvrzen rozsudkem krajského soudu v Hradci Králové.

Dalším rozsudkem okresního soudu v Náchodě bylo pak žalovanému uloženo zaplatit částku 74 675,40 Kčs a počínaje dubnem 1973 platit žalobci částku 1190,70 Kčs měsíčně. Přisouzená částka 74 675,40 Kčs se skládá z částky 3600 Kčs jako náhrady za bolest, z částky 21 000 Kčs jako náhrady za ztížení společenského uplatnění, dále z částky 6140 Kčs jako náhrady za ztrátu na výdělků po přiznání invalidního důchodu (do 13. 9. 1976) a z částky 55 566 Kčs jako náhrady za ztrátu na výdělků za dobu od přiznání invalidního důchodu po vyhlášení rozsudku ve výši 1323 Kčs měsíčně (za 42 měsíců). Při tom tyto přiznané částky byly sníženy o 10 % z titulu spoluzavinění žalobce, takže žalobci bylo přiznáno k náhradě za ztrátu za bolest 3240 Kčs, za ztížení společenského uplatnění 18 900 Kčs, na náhradě za ztrátu na výdělků do přiznání invalidního důchodu 5526 Kčs a na náhradě za ztrátu na výdělků od přiznání invalidního důchodu do vyhlášení rozsudku (za 42 měsíců) 50 009,40 Kčs, celkem tedy částka 77 675,40 Kčs, od níž bylo odečteno zaplacených 3000 Kčs, takže žalovanému bylo uloženo zaplatit žalobci 74 675,40 Kčs a nadále počínaje dubnem 1973 platit mu na náhradě za ztrátu na výdělků částku 1190,70 Kčs měsíčně. Pokud jde o výši náhrady za ztrátu na výdělků, vycházel soud prvního stupně z ustanovení § 58 dříve platného vládního nařízení č. 66/1965 Sb., když k úrazu žalobce došlo do pěti let po skončení učebního poměru. Výdělek jeho spolupracovníků je pro žalobce příznivější, neboť ze zprávy žalobcova zaměstnavatele je zjištěno, že žalobce po vyučení nedosahoval výdělků svých spolupracovníků. Ze zprávy Okresního stavebního podniku v N. a z výpovědi svědka J. K., vedoucího útvaru ekonomiky práce tohoto podniku, vzal pak soud prvního stupně za prokázáno, že předpokládaný výdělek žalobcův je 2100 Kčs, a poněvadž žalobce pobírá invalidní důchod 777 Kčs, uchází mu na výdělků 1323 Kčs; tuto částku je třeba vzhledem k žalobcovu spoluzavinění snížit o 10 %, takže ztráta na výdělků činí 1190,70 Kčs měsíčně.

K odvolání žalovaného krajský soud v Hradci Králové rozsudek soudu prvního stupně potvrdil, přičemž k námitce žalovaného ohledně nesprávně vypočtené náhrady za ztrátu na výdělků uváděl, že soud prvního stupně pochybil, když při výpočtu ztráty na výdělků vycházel z fiktivního žalobcova výdělků 2100 Kčs. Ustanovení § 58 vládního nařízení č. 66/1965 Sb. výslovně nestanovilo, že by se průměrný výdělek spolupracovníků poškozeného měl počítat tak, jak je to uvedeno v ustanovení § 30 odst. 1 a § 51 téhož vládního nařízení. Avšak i kdyby si vzal za základ rok 1968 vzhledem k tomu, že žalobce se stal invalidním 13. 9. 1969, nebyly by průměrné výdělky spolupracovníků zřejmě jiné, než jak je soud prvního stupně zjistil za léta 1971 - 1972 (sečtením částek 2015, 2423, 2038 a 2389 a dělením součtu těchto částek čtyřmi, tedy průměrně 2232 Kčs); byly by spíše vyšší, uváží-li se obecně známý nekontrolovaný vzestup mezd zejména v roce 1968. Vyšel-li soud prvního stupně z průměrného výdělků 2100 Kčs, nelze to podle mínění odvolacího soudu pokládat za nesprávné a řízení není třeba doplňovat přesným zjištěváním průměru za kalendářní rok 1968.

Stížnost pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, vytýká rozsudkům soudu obou stupňů, že při stanovení náhrady ztráty na výdělků za dobu pracovní neschopnosti od 1. 1. 1969 do 13. 9. 1969 (do přiznání invalidního důchodu) vycházely z průměrného výdělků spolupracovníků ve výši 1680 Kčs, přičemž vycházely z potvrzení Okresního stavebního podniku v N. Přestože žalobcova invalidita následovala bezprostředně po skončení pracovní neschopnosti, pro výpočet náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti vycházely soudy obou stupňů z průměrného výdělků 2100 Kčs; tato částka však neodpovídá žádné zprávě uvedeného podniku. Soudy obou stupňů také přehlédly, že náhrada za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti byla až do 31. 12. 1969 omezena limity uvedenými v ustanovení § 195 odst. 2 zák. práce podle jednotlivých pracovních kategorií a teprve zákonem č. 153/1969 Sb. (čl. II odst. 4) byl zvýšen tento limit na 2500 Kčs s účinností od 1. 1. 1970. Částka 2100 Kčs průměrného výdělků, z něhož vycházely soudy obou stupňů při stanovení náhrady za ztrátu na výdělků po skončení pracovní neschopnosti, není podložena žádným výsledkem dokazování. Kromě toho při stanovení průměrného výdělků ve smyslu

ustanovení § 58 citovaného vládního nařízení nutno vycházet v souladu s ustanovením § 30 odst. 1 tohoto nařízení z průměrného výdělku spolupracovníků, jehož dosahovali v předchozím kalendářním roce před pracovním úrazem poškozeného (§ 195 odst. 1, 2 zák. práce ve znění před novelizací zákonem č. 153/1969 Sb.). Soudy obou stupňů však vycházely z jakéhosi fiktivního výdělku spolupracovníků žalobce za léta 1971 - 1972. Úvaha odvolacího soudu o tom, že na věci by nic nezměnilo, i kdyby bylo postupováno správně, není podložena žádnými výsledky dokazování.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o této stížnosti pro porušení zákona tak, že uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl výrok o náhradě za ztrátu na výdělku žalobce porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 58 dříve platného vládního nařízení č. 66/1965 Sb., jímž se prováděl zákoník práce, je ode dne, kdy se pracovník stal invalidním nebo částečně invalidním následkem pracovního úrazu, který utrpěl do pěti let po skončení učebního poměru nebo po skončení školní docházky nebo studia, průměrným výdělkem pracovníka před úrazem průměrný výdělek jeho spolupracovníků vykonávajících práci toho druhu, pro niž byl postižený pracovník vychováván, pokud je to pro něj výhodnější. Pokud odvolací soud ve svém rozsudku uvádí, že toto ustanovení výslovně nestanovilo, že by se průměrný výdělek spolupracovníků poškozeného měl zjišťovat podle ustanovení § 30 odst. 1 tohoto vládního nařízení, a z toho pak vyvozuje závěry, že soud prvního stupně v podstatě nepochybil, když vycházel z jakéhosi fiktivního výdělku žalobcových spolupracovníků za léta 1971 - 1972, nelze s takovýmto závěrem souhlasit, poněvadž ustanovení § 58 vládního nařízení č. 66/1965 Sb. nic neměnilo na základní zásadě o zjišťování průměrného výdělku uvedené v ustanovení § 30 odst. 1 citovaného vládního nařízení. Podle tohoto ustanovení se průměrný výdělek zjišťoval k 1. lednu z hrubého výdělku, jehož pracovník dosáhl v organizaci v předchozím kalendářním roce. Tato základní zásada pro výpočet průměrného výdělku nutně platí i pro výpočet průměrného výdělku spolupracovníků poškozeného ve smyslu ustanovení § 58 vládního nařízení č. 66/1965 Sb.

Pochybily proto soudy obou stupňů, jestliže vycházely při zjišťování výše náhrady za ztrátu na výdělku z průměrného výdělku spolupracovníků poškozeného za léta 1971 - 1972, a to ještě k tomu z jakéhosi fiktivního výdělku, jak to vyplývá z rozsudku soudu druhého stupně. Pokud pak odvolací soud ve svém rozsudku dovozuje, že i kdyby se průměrný výdělek žalobcových spolupracovníků vypočetl podle ustanovení § 30 odst. 1 vládního nařízení č. 66/1965 Sb., nemohlo by to nic změnit na správnosti výpočtu náhrady za ztrátu na výdělku, nemá tento závěr odvolacího soudu oporu v žádném výsledku dokazování, ačkoliv nic nebránilo soudům obou stupňů, aby si tuto okolnost prověřily dotazem na Okresní stavební podnik v N. Stížnost pro porušení zákona je důvodná i v tom směru, že soudy obou stupňů při náhradě za ztrátu na výdělku do 31. 12. 1969 nepřihlédly k limitům uvedeným v ustanovení § 195 odst. 2 zák. práce před novelizací zákonem č. 153/1969 Sb.

Porušily tedy soudy obou stupňů zákon v ustanoveních § 6 a § 120 odst. 1 o. s. ř., poněvadž si nezjednaly pro své rozhodnutí dostatečná skutková zjištění, a to v návaznosti na ustanovení § 58 a § 30 odst. 1 vládního nařízení č. 66/1965 Sb.

Z toho důvodu bylo nutno rozsudky soudů obou stupňů v té části, jíž bylo rozhodnuto o náhradě za ztrátu na výdělku, podle ustanovení § 242 odst. 1 o. s. ř. zrušit a věc vrátit soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

1) Srov. nyní § 58 a § 30 nařízení vlády ČSSR č. 54/1975 Sb.